

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра економічної теорії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету

_____ доц. Михайлишин Р.В.

_____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ”,

спеціальність

спеціалізація

факультет

051 “Економіка”

“Бізнес-економіка”

економічний

2022–2023 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни “Державне регулювання економіки та бізнесу” для студентів спеціальності 051 “Економіка” (спеціалізації “Бізнес-економіка”)

Розробник: .к.е.н., доцент кафедри економічної теорії ЛНУ ім. І.Франка
Кудин Соломія Ігорівна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економічної теорії

Протокол № ____ від. “ ____ ” серпня 2022 р.

Завідувач кафедрою економічної теорії

_____ (проф. Островерх П.І.)
(підпис) прізвище та ініціали)
“ ____ ” _____ 20 ____ р

Ухвалено Вченою радою економічного факультету

Львівського національного університету імені Івана Франка

Протокол № від серпня 2022 р.

© Кудин С.І., 2022
© Львівський національний
університет імені Івана Франка,
2022

1. Опис навчальної дисципліни
(Витяг з робочої програми навчальної дисципліни
“Державне регулювання економіки та бізнесу”)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, – 3	Спеціальність 051 «Економіка» (шифр, назва)	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціалізація «Бізнес економіка» (шифр, назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування)	4-й	-й
Курсова робота		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		8-й	-й
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалвр	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2,5		28 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		34 год.	год.
	ІНДЗ:		
Вид контролю: іспит			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 62 % до 38 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – дати студентам знання про сутність, засоби, сфери, об'єкти та механізми державного регулювання економіки. Особливого значення набуває з'ясування ролі його інструментів, а саме: прогнозування, планування, прогнозування. В умовах ринкової трансформації економіки України підвищується необхідність усвідомленого впливу держави на формування сучасних цивілізованих соціально-економічних відносин.

Завдання курсу полягає в ознайомленні із сучасними проблемами державного регулювання як вітчизняної так і світової економіки. Розкрити методологічні засади державного регулювання економіки та показати його значення в умовах ринкової економіки.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати: основні методи та інструменти державного регулювання економіки. Специфічні особливості проведення державної економічної політики в різних макроекономічних умовах.

вміти: самостійно аналізувати способи державного регулювання економіки та будувати логічні схеми в процесі дослідження з урахуванням цілей економічної політики.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 4	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 11	Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК 1	Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.
СК 2	Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.
СК 4	Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.
СК 5	Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
СК 12	Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення

Спеціальні компетентності спеціалізації (СКС)

СКС 4	Здатність обґрунтовувати вибір оптимального інструментарію державного регулювання економіки та бізнесу, а також оцінювати його ефективність і прогнозувати соціально-економічні наслідки
--------------	--

Програмні результати навчання ПРН

ПРН 6	Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.
--------------	---

ПРН 9	Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
ПРН 11	Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.
ПРН 12	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
ПРН 24	Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей
ПРН 28	Вміти обирати інструментарій державного регулювання економіки та бізнесу з урахуванням цілей економічної політики та прогнозувати його вплив на поведінку суб'єктів бізнесу

3. Програма навчальної дисципліни ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Основи державного регулювання національної економіки

Тема 1. Суть та необхідність державного регулювання економіки

Необхідність та передумови проведення державної економічної політики. Неспроможність ринкового механізму.

Концепції макроекономічної рівноваги як основа економічної політики держави. Погляди економістів на роль держави та практичне втілення державної економічної політики.

Функції економічної політики держави та вади державного регулювання в змішаній економічній системі.

Особливості державної економічної політики в умовах перехідних економічних систем.

Тема 2 Інструменти державного регулювання економіки

Основні методи та інструменти економічної політики держави. Методи прямого і непрямого впливу та їх характеристика.

Правові інструменти державного регулювання економічних процесів.

Адміністративні інструменти економічної політики, їх характеристика та особливості застосування. Державні замовлення та контракти в системі державного регулювання економіки.

Застосування економічних інструментів як основний спосіб непрямого впливу на процеси. Суть державного програмування і види програм.

Тема 3 Структурна економічна політика

Суть та види структур економіки: галузева, секторальна, територіальна, інституційна, зовнішньоекономічна. Структурна політика, її цілі та види.

Пасивна державна структурна політика та її особливості проведення. Основні риси активної державної структурної політики.

Особливості структурної політики в розвинутих країнах світу. Досвід США, Японії. Умови та чинники, що впливають на структурну перебудову перехідної економіки України. Інверсійний характер ринкових трансформацій вітчизняної економіки.

Основні напрямки проведення структурної політики в Україні. Стратегічні завдання структурної політики та пріоритетні напрямки розвитку окремих галузей. Конкурентні переваги української економіки

Тема 4 Регіональна економічна політика

Суть та основні напрямки проведення регіональної політики. Основні тенденції регіонального розвитку України: економічний вимір регіонального розвитку; особливості суспільно-політичного виміру; регіональний аспект людського розвитку.

Стимулювання розвитку регіонів. Депресивні території. Основні ознаки віднесення регіону до числа депресивних. Застосування системи економічних показників при визначенні рівня розвитку території. Європейський досвід регіонального розвитку.

Стратегічні напрямки державної регіональної політики. Забезпечення єдності економічного простору. Збалансування міжбюджетних відносин між центром та регіонами.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Державне регулювання окремих сфер та секторів економіки України

Тема 5. Державне регулювання інвестиційної та інноваційної діяльності

Суть інвестицій та передумови проведення державної інвестиційної політики. Підходи до класифікації інвестицій за різними ознаками. Чинники впливу на інвестиційний процес у країні. Активна та пасивна інвестиційна політика.

Проблеми проведення та напрямки активізації інвестиційної політики в Україні. Причини низької активності в інвестиційній сфері. Орієнтири стратегії стимулювання інвестиційної діяльності.

Державна політика стимулювання інвестицій в інновації. Форми інвестування інноваційної діяльності. Основні конкурентні переваги України в інноваційній галузі. Чинники, які стримують інноваційну діяльність в Україні.

Тема 6. Соціальна політика держави

Ідея соціальної справедливості. Основні підходи до проблеми соціальної справедливості з точки зору розподілу благ: егалітарний, утилітарний, роулсіанський, ринковий. Поняття соціальної справедливості.

Пасивні та активні заходи підтримки доходів. Основні поняття соціальної сфери: державні соціальні стандарти, державні соціальні гарантії, прожитковий мінімум, соціальні норми і нормативи.

Форми соціальної допомоги. Соціально-орієнтована економіка. Моделі соціальної політики держави.

Соціальна політика в Україні. Специфіка проблем бідності в Україні. Вітчизняна система пільг. Характерні ознаки універсальних та адресних допомог.

Тема 7. Державне регулювання підприємництва

Суть та основні принципи державної регуляторної політики у сфері підприємницької діяльності: доцільність, адекватність, ефективність, збалансованість, передбачуваність, прозорість. Передумови та історія появи регуляторної політики. Регуляторні органи у вітчизняній економіці.

Реформування системи державного управління, „адміністративна реформа” в Україні. Основні проблеми, пов'язані з отриманням дозволів в Україні. Запровадження європейських принципів видачі документів дозвільного характеру: принципу організаційної єдності та принципу декларування. Функції адміністратора в дозвільній системі України. Реформування дозвільної системи в Україні.

Аналіз регуляторного впливу законодавчого акту та основні його розділи. Підстави для визнання регуляторного акту недійсним.

Основні програми підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва.

Оподаткування діяльності суб'єктів МСП.

Тема 8. Державне регулювання аграрного сектору

Поняття агропромислового комплексу. Продовольча безпека.

Особливості сільського господарства як галузі економіки та специфіка аграрних відносин. Короткострокова та довгострокова проблеми сільського господарства.

Сучасні соціально-економічні проблеми аграрного сектору України: нерегульованість земельних відносин; низький рівень інвестиційної привабливості; соціальний занепад села; депопуляція сільського населення; моральне і фізичне зношення матеріально-технічної бази; низький рівень оплати праці працівників.

Світовий досвід проведення аграрної політики. Розширення сектору селянських господарств. Зменшення розміру підприємницьких структур спільної підприємницької діяльності та їх частки у загальному сільськогосподарському землекористуванні.

Реформування АПК в економіці України. Закон України « Про державну підтримку сільського господарства України».

Тема 9. Державне регулювання природоохоронної діяльності.

Сутність природного середовища як об'єкта державного регулювання. Екологічна політика держави, функцій управління природоохоронною діяльністю на регіональному та місцевому рівнях управління

Принципи та функції державного регулювання охорони природи та навколишнього природного середовища. Державне екологічне регулювання. Сутність державної екологічної експертизи. Економічний механізм забезпечення охорони навколишнього природного середовища
Відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем змістових модулів	Кількість годин (денна)			
	лекції	практичні заняття	самост. та інд.робота	разом
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1.				
Основи державного регулювання національної економіки				
Тема 1. Суть та необхідність державного регулювання економіки	4	4	4	12
Тема 2 Інструменти державного регулювання економіки	4	4	4	12
Тема 3 Структурна економічна політика	4	4	4	12
Тема 4 Регіональна економічна політика	4	4	4	12
Разом – зм. модуль1	16	16	16	48
Змістовий модуль 2.				
Державне регулювання окремих сфер та секторів економіки України				
Тема 5. Державне регулювання інвестиційної та інноваційної діяльності	2	2	4	8
Тема 6. Соціальна політика держави	2	2	4	8
Тема 7. Державне регулювання підприємництва	4	4	4	12
Тема 8. Державне регулювання аграрного сектору	2	2	3	7
Тема 9. Державне регулювання природоохоронної діяльності	2	2	3	7
Разом – зм. модуль2	12	12	18	42
Усього годин:	28	28	34	90

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Суть економічної політики держави	4
2	Інструменти державного регулювання економіки	4

3	Структурна економічна політика	4
4	Регіональна економічна політика	4
5	Державне регулювання інвестиційної та інноваційної діяльності	2
6	Соціальна політика держави	2
7	Державне регулювання підприємництва	4
8	Державне регулювання аграрного сектору	2
9	Державне регулювання природоохоронної діяльності	2
	Разом	28

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Суть економічної політики держави	4
2	Інструменти державного регулювання економіки	4
3	Структурна економічна політика	4
4	Регіональна економічна політика	4
5	Державне регулювання інвестиційної та інноваційної діяльності	4
6	Соціальна політика держави	4
7	Державне регулювання підприємництва	4
8	Державне регулювання аграрного сектору	3
9	Державне регулювання природоохоронної діяльності	3
	Разом	34

7. Методи навчання

Основними методами навчання, що використовуються у процесі викладання навчальної дисципліни “Бізнес-економіка”, є:

- метод передачі і сприйняття навчальної інформації, пробудження наукового інтересу (лекції, презентації);
- метод практичного засвоєння курсу шляхом обговорення теоретичного матеріалу, дискусій та роботи в невеликих групах, розв’язання тестових завдань (практичні заняття);
- метод поточного контролю у формі усного опитування та періодичного складання тестів за тематикою лекційних та практичних занять;
- метод самостійного засвоєння студентами навчального матеріалу у формі опрацювання рекомендованих літературних джерел та ресурсів мережі Інтернет, підготовки до практичних занять і різних видів контролю, виконання завдань для самоконтролю задля конкретизації та поглиблення базових знань, формування необхідних умінь і практичних навичок (самостійна робота);
- методи усного та письмового контролю (практичні заняття і завдання для самоконтролю).

8. Методи контролю

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали розподіляються таким чином:

- практичні заняття (усне опитування, робота під час практичних та семінарських занять, участь в обговоренні та дискусії): 20% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 20;
- контрольні тестування: 30% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 30;
- іспит: 50% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 50.

Підсумкова максимальна кількість балів – 100.

Академічна доброчесність: очікується, що контрольні роботи студентів будуть виконані ними особисто, без використання навчальної літератури, інших джерел інформації та взаємного консультування. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій чи контрольній роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані під час практичних (семінарських) занять, контрольних тестувань, за виконання самостійної роботи та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичних занять; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання тощо.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

9. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Модуль 1		Підсумко-вий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2		100

Робота на семінарських заняттях (Т1-4) 15 балів (с/б * 3)	Робота на семінарських заняттях (Т5-9) 15 балів		
Модульна контрольна робота 10 балів	Модульна контрольна робота 10 балів	50 балів	

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів

Таблиця 2

Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	За національною шкалою
			Екзаменаційна оцінка
90 – 100	A	<i>Відмінно</i>	<i>Відмінно</i>
81-89	B	<i>Дуже добре</i>	<i>Добре</i>
71-80	C	<i>Добре</i>	
61-70	D	<i>Задовільно</i>	<i>Задовільно</i>
51-60	E	<i>Достатньо</i>	<i>Задовільно</i>
0-50	FX	<i>Незадовільно</i>	<i>Незадовільно</i>

10. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни “Державне регулювання економіки” включає:

- 1) опорний конспект лекцій на паперовому носії;
- 2) опорний конспект лекцій на електронному носії;
- 3) друкований роздатковий матеріал;
- 4) тестові завдання;
- 5) освітньо-професійну програму підготовки бакалавра «Бізнес економіка», за спеціальністю 051 Економіка, галузь знань 07 Соціальні та поведінкові науки.

11. Рекомендована література

Базова

1. Лисак В.Ю. Державне регулювання економіки [Текст] : навч.- посіб. для студентів ден. форми навчання напряму підгот. 6.030504 "Економіка підприємства" / [В. Ю. Лисак] ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, Екон. ф-т, Каф. економіки підприємства. - Кам'янець-Подільський : Сисин Я. І. : Абетка, 2015. - 132 с.

2. Національна економіка: Підручник. / За ред. П.В. Круша. - К. : Каравела. - 2018. - 533 с.

3. Сенишин О.С. Державне регулювання економіки [Текст] : підруч. для студентів ВНЗ / О. С. Сенишин, М. О. Горинь, О. О. Кундицький ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. - 334 с.
4. Чернявська О. В. Національна економіка. Навч. посіб. / О. В. Чернявська. – К.: Алерта, 2018. – 502 с.
5. Ковтун О.І. Державне регулювання економіки. / Навч. посібник. – Львів: "Новий Світ 2000", 2006. – 432 с.
6. Михасюк І. Р. Державне регулювання економіки : підручник / І. Р.Михасюк. – К. : Ліра-М, 2011. – 216 с.
7. Стеченко Д.М. Державне регулювання економіки: Навч. посіб. – 3-тє вид. – К.: МАУП, 2007. – 176 с.
8. Дідківська Л.І., Головка Л.С. Державне регулювання економіки:Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 214 с.
9. Державне регулювання економіки та економічна політика : навч. посіб. / Г. С. Третьак, К. М. Бліщук; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Л. : ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 125 с.

Допоміжна

1. Господарський Кодекс України.
2. Длугопольський О.В. Теорія економіки державного сектора. Навчальний посібник. – Тернопіль: Наукова думка, 2007. – 489 с.
3. Стігліц Дж. Економіка державного сектора / Пер. з англ. А.Олійник, Р.Скільський. – К.: Основи, 1998. – 854 с.
4. Економічна теорія: вступ, макроекономіка, мікроекономіка: Навчальний посібник / За ред. З.Ватаманюка та О.Ватаманюка . – Львів: Інтелект-Захід, 2008. – 540 с.
5. Злупко С.М. Історія економічної теорії: Підручник. – 2-ге вид., випр.і доп. – К.:Знання, 2005. – 719 с.
6. Панчишин С.М. Макроекономіка: Навч. посібник. – К.:Либідь, 2001. – 616 с.
7. Новичков В.И., Калашников И.Б., Новичкова В.И. Аграрная политика: учебное пособие. – М.: Издательско-книготорговый центр «Маркетинг», 2001. – 288 с.
8. Серова Е.В. Аграрная экономика: Учебник для студентов экономических вузов, факультетов и специальностей. М.: ГУ ВШЭ, 1999. - 480 с.
9. Регуляторна політика: Нові можливості. / За ред. К.Ляпіної і Я.Демченкова. - Київ.: Інститут конкурентного суспільства; 2004. - 170 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Державний комітет статистики України. – Режим доступу з: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Освітній портал «Экономическая школа». – Режим доступу з: <http://www.economicus.ru>

3. Міжнародний центр перспективних досліджень. – Режим доступу з:
<http://www.icps.kiev.ua>
4. Інститут економіки і прогнозування НАН України. – Режим доступу з:
<http://www.ief.org.ua>
5. Бібліотека імені В.Вернадського. - Режим доступу з:
<http://www.nbu.gov.ua>